

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ

*для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка»
ОПП «Економіка в HR-сфері»*

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
«Економіка, менеджмент
та комерційна діяльність»,
Протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Кропивницький 2025

Організація праці: метод. рек. до вивч. дисц. для здобув. спец. 051 «Економіка» ОПП «Економіка в HR-сфері» / [уклад.: Н. М. Глевацька,] ; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький: ЦНТУ, 2025. 30 с.

Рецензент: к.е.н., доц. кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Т.Ф.Рябоволик

Рецензент: к.е.н., доц. кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
А.А. Орлова

Укладач:

к.е.н., доц. кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Н. М. Глевацька

© Організація праці:/ Укл. Глевацька Н.М. 2025.
Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності. Електронний варіант, 2025.

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Опис навчальної дисципліни
3. Мета та завдання навчальної дисципліни
4. Плани та зміст практичних занять за темами дисципліни та теми доповідей
5. Перелік питань до підсумкового контролю знань
6. Теми індивідуальних завдань
7. Форми контролю
8. Рекомендована література

ВСТУП

Організація праці є однією з базових складових ефективного функціонування сучасних підприємств та організацій, оскільки саме праця людей формує основу створення матеріальних і нематеріальних благ, визначає конкурентоспроможність суб'єктів господарювання, рівень їх економічного розвитку та соціальну стабільність колективів. Раціональна організація праці забезпечує узгодженість дій працівників, ефективне використання робочого часу, засобів праці, професійного потенціалу персоналу та створює необхідні умови для підвищення продуктивності, зменшення витрат, покращення якості продукції та послуг.

Методичні вказівки розроблені з метою забезпечення системного засвоєння теоретичних положень дисципліни, формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок застосування методів організації та нормування праці, уміння оцінювати ефективність трудових процесів і знаходити шляхи їх удосконалення на засадах сучасного менеджменту, економіки праці та HR-практик. Особлива увага приділена взаємозв'язку організації праці з кадровою політикою, мотиваційними інструментами, цифровими технологіями, умовами праці та вимогами охорони праці.

У методичних вказівках структуровано подано:

- змістові модулі та теми дисципліни;
- питання для обговорення;
- теми есе й рефератів;
- практичні завдання;
- ситуаційні задачі, орієнтовані на розвиток аналітичного мислення;
- перелік питань для підсумкового контролю;
- теми індивідуальних завдань.

Матеріал відповідає освітній програмі «Економіка в HR-сфері» спеціальності 051 «Економіка» та спрямований на формування у здобувачів компетентностей у сфері організації праці, нормування, оцінювання ефективності трудових процесів, удосконалення робочих місць, формування системи якісних умов праці, професійного розвитку персоналу.

Методичні вказівки призначені для використання здобувачами вищої освіти під час аудиторної роботи, практичних занять, самостійного опрацювання матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовки до модульного та підсумкового контролю. Вони сприяють формуванню практично орієнтованих знань, що є необхідними для майбутньої професійної діяльності в галузі економіки праці, управління персоналом та HR-аналітики.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Загальної підготовки
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 051 «Економіка»	Рік підготовки:
		3-й
	Освітня програма: «Економіка в HR-сфері»	Семестр:
5-й		
Тижневих годин навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1,75	Освітній рівень: Перший (бакалаврський)	Лекції
		28 год.
		Практичні, семінарські
		28 год.
		Самостійна робота
		64 год.
Вид контролю:		
Залік		

Мова навчання: **українська**

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Організація праці» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань та практичних умінь щодо закономірностей організації праці, методів її раціоналізації та нормування, розвитку персоналу, удосконалення трудових процесів і робочих місць, а також набуття здатності застосовувати сучасні інструменти організації праці для підвищення продуктивності, ефективності діяльності підприємства та забезпечення гідних, безпечних і комфортних умов праці.

Завданням вивчення дисципліни є: набути сучасних уявлень щодо сутності, ролі та значення організації праці в діяльності підприємств;

- охарактеризувати основні елементи, принципи та функції організації праці;
- засвоїти сучасні методи поділу, кооперування, раціоналізації та вдосконалення трудових процесів;
- сформуванати розуміння сутності нормування праці та його взаємозв'язку з організацією праці;
- навчитися визначати структуру робочого часу та класифікувати його витрати;
- опанувати методи фотографії робочого часу, хронометражу та моментних спостережень;
- оволодіти різними способами встановлення норм праці та нормованого часу;
- набути знань щодо організації робочих місць, їх обслуговування, атестації та раціоналізації;
- опанувати принципи організації охорони праці, режимів праці та забезпечення трудової дисципліни;
- сформуванати уявлення про професійний відбір, виробниче навчання та розвиток персоналу;
- вивчити підходи до оцінювання економічної та соціальної ефективності організації праці;
- набути навичок аналізу якості праці та показників рівня організації праці;
- навчитися проектувати та впроваджувати організаційні нововведення на підприємствах;
- сформуванати здатність застосовувати отримані знання в HR-практиках для підвищення ефективності діяльності організацій.

Завдання вивчення дисципліни:

- набути сучасних уявлень про зміст, принципи та значення організації праці в діяльності підприємств;
- охарактеризувати основні складові організації праці та їх взаємозв'язок;
- засвоїти методи поділу й кооперування праці та оцінити їх вплив на результативність виробництва;
- вивчити структуру трудового процесу та опанувати підходи до його раціоналізації;
- оволодіти основами організації робочих місць, їх обслуговування та атестації;
- розкрити зміст умов праці, охорони праці, режимів праці та дисципліни;
- засвоїти методи нормування праці, включаючи фотографію робочого часу, хронометраж і моментні спостереження;
- навчитися визначати норми часу, виробітку та нормативну чисельність

персоналу;

- сформувати навички оцінювання економічної та соціальної ефективності організації праці;
- опанувати підходи до проектування систем організації праці та впровадження організаційних нововведень;
- навчитися аналізувати якість праці, рівень організації праці та якість життя працівників;
- розвинути здатність застосовувати отримані знання у професійній HR-діяльності для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності організації.

Предмет дисципліни: вивчення закономірностей, принципів, методів та інструментів організації й нормування праці, трудових процесів, робочих місць, умов праці та систем управління трудовою діяльністю, спрямованих на забезпечення ефективного використання трудових ресурсів, підвищення продуктивності та якості праці в організації.

Об'єктом дисципліни є трудові процеси, умови та організація праці працівників, системи розподілу й кооперування праці, робочі місця та їх обслуговування, а також механізми нормування праці в межах діяльності підприємств і організацій.

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки бакалаврів. Основою для вивчення організації праці є широкий спектр дисциплін, що охоплюють як економічні, так і управлінські аспекти, включаючи курси з економіки підприємства, менеджменту, економіки праці, організаційної поведінки та управління персоналом. Ці навчальні дисципліни формують теоретичну та методологічну базу, необхідну для глибокого розуміння закономірностей організації трудових процесів, ефективного використання робочого часу, раціонального розподілу функцій між працівниками та забезпечення продуктивної взаємодії у трудовому колективі.

4. ПЛАНИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ТЕМАМИ ДИСЦИПЛІНИ ТА ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ

Змістовий модуль 1. Сутність організації праці

Тема 1. Предмет, зміст і завдання дисципліни

План

1. Суспільний характер виробництва, економічні закони його розвитку, об'єктивна необхідність організації та нормування праці.
2. Мета вивчення дисципліни, її предмет, структура та основні завдання.
3. Зв'язок організації та нормування праці з іншими дисциплінами.
4. Механізм забезпечення підсумкового контролю знань

Питання для обговорення.

1. Чому організація праці є об'єктивною необхідністю для сучасного підприємства?
2. Які економічні закони визначають розвиток суспільного виробництва та впливають на трудові процеси?
3. Які основні завдання дисципліни «Організація праці» для майбутніх HR-фахівців?
4. Як змінюється зміст організації праці в умовах цифрової економіки та дистанційної зайнятості?
5. Які методи нормування праці є найбільш актуальними для HR-сфери сьогодні?
6. У чому полягає взаємозв'язок організації праці з менеджментом персоналу, економікою праці та трудовим правом?
7. Як якість організації праці впливає на продуктивність праці та конкурентоспроможність підприємства?
8. Які компетентності повинен мати HR-фахівець, що відповідає за організацію праці?
9. Які інструменти підсумкового контролю найбільш ефективні для оцінювання знань з дисципліни?
10. Як впровадження принципів ергономіки впливає на організацію робочих місць та ефективність працівників?

Теми есе.

1. Роль організації праці у формуванні ефективної HR-політики підприємства.
2. Сучасні виклики організації праці в умовах цифровізації та гнучких форм зайнятості.
3. Мотивація та організація праці: як HR-фахівець формує продуктивне робоче середовище.
4. Організація праці як чинник підвищення продуктивності та добробуту працівників.
5. Взаємозв'язок організації праці з економічними законами розвитку виробництва.

Теми рефератів.

1. Предмет і завдання дисципліни «Організація праці»: теоретичний аналіз та сучасні підходи.
2. Економічні закони розвитку виробництва та їх вплив на організацію

трудових процесів.

3. Система нормування праці: сутність, методи та інструменти, актуальні для HR-сфери.

4. Міждисциплінарні зв'язки організації праці з менеджментом персоналу, економікою праці та правовими дисциплінами.

5. Механізми підсумкового контролю знань у дисципліні «Організація праці»: тестування, кейси, ситуаційні задачі.

Тема 2. Сутність, зміст і завдання організації праці

План

1. Сучасне розуміння організації праці, її основні структурні елементи та фактори формування.

2. Взаємозв'язок організації виробництва з організацією праці.

3. Форми організації праці, критерії її оцінки та основні завдання

Питання для обговорення

1. У чому полягає сучасне розуміння організації праці?

2. Які структурні елементи організації праці є ключовими у XXI столітті?

3. Які внутрішні та зовнішні фактори впливають на формування системи організації праці?

4. Як зміни економічного середовища (криза, війна, цифровізація) впливають на організацію праці?

5. Чому організація праці розглядається як частина загальної системи організації виробництва?

6. У чому полягає взаємозалежність між організацією праці та організацією виробничого процесу?

7. Які існують форми організації праці, та які з них найбільш ефективні для HR-сфери?

8. За якими критеріями можна оцінити рівень організації праці на підприємстві?

9. Які основні завдання організації праці у контексті забезпечення продуктивності та безпеки праці?

10. Як HR-фахівець може впливати на якість організації праці в умовах гнучких та дистанційних форм зайнятості?

Теми есе

1. Сучасне розуміння організації праці: виклики та трансформації в умовах цифрової економіки.

2. Організація праці як ключовий чинник ефективності виробництва та HR-процесів.

3. Фактори формування системи організації праці: роль менеджменту, технологій та кадрової політики.

4. Порівняльна характеристика форм організації праці: традиційні, інноваційні та гнучкі.

5. Практичні критерії оцінки організації праці: погляд HR-фахівця.

Теми рефератів

1. Структурні елементи організації праці: зміст, значення та сучасні підходи до формування.

2. Взаємозв'язок організації праці та організації виробництва: теоретичні аспекти і практичні наслідки.

3. Форми організації праці на підприємстві: класифікація, зміст та умови застосування.

4. Критерії оцінки організації праці: методики, показники та їх роль у діяльності HR-підрозділу.

5. Основні завдання організації праці у сучасних умовах: економічні, соціальні та психологічні аспекти.

Тема 3. Поділ і кооперування праці

План

1. Закономірності виділення і співіснування різноманітних видів трудової діяльності.

2. Основні види поділу праці та її організації

Питання для обговорення

1. Чому поділ праці вважається однією з базових закономірностей розвитку суспільного виробництва?

2. Які фактори впливають на виділення різних видів трудової діяльності?

3. У чому полягає взаємозв'язок між поділом праці та продуктивністю праці?

4. Як поділ праці впливає на організаційну структуру підприємства?

5. Чим відрізняється технологічний поділ праці від функціонального?

6. Які переваги та ризики має надмірна спеціалізація працівників?

7. Що таке кооперація праці та яку роль вона відіграє у сучасних виробничих системах?

8. Які моделі кооперування праці найбільш поширені у HR-сфері та сервісній економіці?

9. Як поділ і кооперація праці трансформуються в умовах цифровізації та дистанційних форм зайнятості?

10. Які управлінські компетентності потрібні HR-фахівцю для ефективного проектування системи поділу і кооперування праці?

Теми есе

1. Закономірності формування сучасних видів трудової діяльності: вплив технологічних і соціальних змін.

2. Роль поділу праці у створенні ефективної організаційної структури підприємства.

3. Спеціалізація працівників: переваги, недоліки та виклики для HR-менеджменту.

4. Кооперування праці як основа командної роботи в організаціях.

5. Поділ і кооперація праці у цифровій економіці: нові форми взаємодії працівників.

Теми рефератів

1. Види трудової діяльності та їх еволюція: теоретичні основи та практичні тенденції.

2. Основні види поділу праці: зміст, характеристики, приклади застосування у виробничих і сервісних організаціях.

3. Кооперування праці: форми, структура, методи організації спільної діяльності.

4. Вплив поділу праці на продуктивність та якість трудових процесів.

5. Інноваційні підходи до поділу та кооперації праці в умовах цифрової

трансформації підприємств.

Тема 4. Трудовий процес, його складові та напрями раціоналізації

План

1. Сутність трудового процесу та його взаємозв'язок з виробничим циклом, технологічним процесом.
2. Технологічна операція.
3. Трудові прийоми, дії та рухи.
4. Раціоналізація трудового процесу та методологічна схема її забезпечення.
5. Взаємозв'язок трудового процесу та напрямів його раціоналізації з технологічним розвитком підприємства (організації), пріоритетами інноваційної та інвестиційної політики в державі.

Питання для обговорення

1. У чому полягає сутність трудового процесу та як він пов'язаний із виробничим циклом?
2. Чим відрізняється трудовий процес від технологічного процесу?
3. Які елементи трудового процесу є визначальними для оцінки ефективності праці?
4. Що таке технологічна операція та які її структурні елементи?
5. У чому полягає відмінність між трудовими прийомами, діями та рухами?
6. Як правильно здійснювати спостереження за трудовими рухами для подальшої раціоналізації праці?
7. Які основні напрями раціоналізації трудового процесу у сучасних підприємствах?
8. Які методи використовуються для підвищення ефективності трудових рухів і прийомів?
9. Як технологічний розвиток та цифровізація впливають на структуру трудового процесу?
10. Яке значення має інноваційна та інвестиційна політика держави для модернізації трудових процесів?

Теми есе

1. Раціоналізація трудового процесу як інструмент підвищення продуктивності праці.
2. Трудові прийоми, дії та рухи: їхня роль у формуванні ефективного робочого середовища.
3. Вплив технологічного прогресу на зміну структури трудового процесу.
4. Значення технологічної операції у виробничій системі підприємства.
5. Інноваційна політика та її вплив на напрями раціоналізації праці в Україні.

Теми рефератів

1. Сутність та структура трудового процесу: теоретичні підходи та практичні аспекти.
2. Технологічна операція: зміст, класифікація та роль у виробничому процесі.
3. Трудові рухи та прийоми: методи аналізу та напрями вдосконалення.
4. Методологічна схема раціоналізації трудового процесу: етапи, методи, результати.
5. Вплив інновацій та інвестиційної політики на модернізацію трудових

процесів підприємств.

Тема 5. Умови, охорона, режим і дисципліна праці, шляхи та засоби забезпечення

План

1. Сутність умов і охорони праці та фактори їх формування.
2. Вплив виробничого середовища на працездатність людини.
3. Мета, завдання і методологія вивчення умов праці.
4. Державна політика охорони праці та базові принципи її побудови.
5. Режим праці та їх види.
6. Служба охорони праці, її права та напрями роботи.
7. Обов'язки роботодавців щодо умов, режиму та охорони праці.
8. Дисципліна праці та основні чинники її формування

Питання для обговорення

1. Що таке умови праці та які фактори визначають їхній рівень?
2. Яким чином виробниче середовище впливає на працездатність працівників?
3. Які показники використовуються для оцінювання умов праці?
4. Яка мета та основні завдання дослідження умов праці на підприємстві?
5. Які принципи покладено в основу державної політики охорони праці?
6. У чому полягає роль служби охорони праці на підприємстві?
7. Які види режимів праці та відпочинку застосовуються на підприємствах?
8. Які обов'язки несе роботодавець у сфері умов, режиму та охорони праці?
9. Що таке трудова дисципліна та як формуються її основні чинники?
10. Які інструменти може застосовувати HR-фахівець для підтримання дисципліни праці?

Теми есе

1. Вплив умов праці на продуктивність і здоров'я працівника: економічний та психологічний аспект.
2. Режим праці як інструмент підвищення ефективності трудової діяльності.
3. Державна політика охорони праці: виклики, пріоритети та напрями вдосконалення.
4. Формування дисципліни праці: роль культури організації та HR-менеджменту.
5. Служба охорони праці як ключовий елемент системи безпеки підприємства.

Теми рефератів

1. Сутність умов праці та фактори, що формують безпечне виробниче середовище.
2. Методологія вивчення умов праці: підходи, індикатори та практичні інструменти.
3. Правове забезпечення охорони праці в Україні та міжнародні стандарти безпеки.
4. Режим праці та відпочинку: класифікація, нормативно-правове регулювання та вплив на результативність.
5. Дисципліна праці: економічні, соціальні та організаційні механізми формування.

Тема 6. Організація і обслуговування робочих місць

План

1. Сутність робочого місця, їх класифікація та організація.
2. Обслуговування робочих місць.
3. Оцінка якості організації робочих місць, механізм їх атестації і раціоналізації та необхідність застосування.
4. Сучасні проблеми розвитку робочих місць та шляхи їх вирішення.

Питання для обговорення

1. У чому полягає сутність робочого місця та які його ключові елементи?
2. Які класифікаційні ознаки робочих місць використовуються у сучасній економіці?
3. Які принципи організації робочих місць є базовими для виробничої та офісної діяльності?
4. Що включає система обслуговування робочих місць?
5. Які види обслуговування (енергетичне, ремонтне, транспортне, інструментальне тощо) є критичними для безперервної роботи?
6. Чому атестація робочих місць є необхідною для підприємств?
7. Які критерії використовуються для оцінки якості організації робочих місць?
8. Як раціоналізація робочих місць впливає на продуктивність праці?
9. Які сучасні виклики постають перед розвитком робочих місць (цифровізація, роботизація, віддалена робота)?
10. Яку роль відіграє HR-фахівець у формуванні, оцінюванні та модернізації робочих місць?

Теми есе

1. Організація робочого місця як ключовий фактор ефективності праці.
2. Обслуговування робочих місць у сучасних підприємствах: вимоги, виклики, перспективи.
3. Атестація та раціоналізація робочих місць як основа підвищення продуктивності.
4. Ергономіка робочого місця та її значення для безпеки й ефективності працівника.
5. Сучасні проблеми розвитку робочих місць: цифровізація, автоматизація, гібридна робота.

Теми рефератів

1. Класифікація робочих місць та їх роль у виробничій структурі підприємства.
2. Система обслуговування робочих місць: види, принципи та особливості організації.
3. Атестація робочих місць за умовами праці та механізми її проведення.
4. Методи оцінювання якості організації робочих місць.
5. Сучасні тенденції розвитку робочих місць в умовах цифрової трансформації.

Тема 7. Професійний відбір і психофізіологічні основи виробничого навчання

План

1. Система професійного відбору.

2. Організація підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.
3. Особливості виробничого навчання.
4. Основні форми навчання.

Питання для обговорення

1. У чому полягає сутність професійного відбору та його значення для підприємства?
2. Які методи професійного відбору найбільш поширені у сучасних HR-практиках?
3. Яку роль відіграють психофізіологічні особливості людини під час професійного добору?
4. Які принципи слід враховувати при формуванні системи підготовки кадрів?
5. Чим відрізняється підготовка кадрів від підвищення кваліфікації?
6. У чому полягають особливості виробничого навчання в умовах сучасних технологій?
7. Які форми виробничого навчання застосовуються у сфері HR та сервісних підприємствах?
8. Як оцінити ефективність професійного навчання?
9. Які психофізіологічні чинники впливають на засвоєння виробничих навичок?
10. Яку роль відіграє корпоративне навчання у розвитку персоналу підприємства?

Теми есе

1. Професійний відбір як ключовий елемент формування кадрового потенціалу підприємства.
2. Психофізіологічні особливості працівника як фактор ефективності навчання та роботи.
3. Сучасні форми виробничого навчання: переваги та обмеження.
4. Підготовка та підвищення кваліфікації персоналу в умовах цифровізації.
5. Корпоративні навчальні середовища: роль HR у розвитку навчальної культури.

Теми рефератів

1. Система професійного відбору: принципи, етапи та методи оцінювання кандидатів.
2. Організація підготовки кадрів на підприємстві: моделі, стандарти, результати.
3. Психофізіологічні основи виробничого навчання: фактори, закономірності, інструменти.
4. Форми та методи професійного навчання персоналу: класифікація та особливості застосування.
5. Моніторинг і оцінювання ефективності навчання працівників.

Змістовий модуль 2. Оцінка рівня організації праці

Тема 8. Сутність, значення та об'єкти нормування праці

План

1. Взаємозв'язок організації та нормування праці.
2. Предмет і об'єкт нормування праці.

3. Нормування праці в управлінні підприємством, міра та норма затрат праці.
4. Основні принципи нормування праці.
5. Робочий час та виробнича операція як головні об'єкти нормування праці, їх характерні ознаки.

Питання для обговорення

1. У чому полягає взаємозв'язок між організацією праці та нормуванням праці?
2. Чому нормування праці є невід'ємним елементом управління підприємством?
3. Що є предметом і об'єктом нормування праці?
4. Як визначаються норма часу та норма виробітку?
5. Яке значення мають норми праці для планування та мотивації персоналу?
6. Які принципи лежать в основі нормування праці?
7. Чому робочий час є ключовим об'єктом нормування праці?
8. Як виробнича операція використовується для встановлення норм праці?
9. Які фактори впливають на величину норм часу та виробітку?
10. Як HR-фахівець може використовувати результати нормування праці у кадровому менеджменті?

Теми есе

1. Місце нормування праці в системі управління підприємством.
2. Норма часу та норма виробітку як інструменти підвищення ефективності праці.
3. Організаційні та технічні фактори, що впливають на нормування праці.
4. Принципи нормування праці: сучасне бачення та практики.
5. Роль HR-фахівця у впровадженні та контролі норм праці.

Теми рефератів

1. Предмет, об'єкти та значення нормування праці на сучасних підприємствах.
2. Норми праці та їх класифікація: наукові підходи та практичне застосування.
3. Методи визначення норм часу та норм виробітку.
4. Робочий час як базовий об'єкт нормування: структура, втрати, можливості оптимізації.
5. Нормування виробничих операцій: методи, інструменти та сфери застосування.

Тема 9. Витрати робочого часу, їх класифікація та методи вивчення

План

1. Класифікація витрат робочого часу.
2. Методичні основи аналізу витрат робочого часу, показники його використання.
3. Нормований та ненормований робочий час.
4. Фотографія робочого часу і виробничого процесу, їх мета, види та зміст.
5. Масова фотографія робочого часу методом моментних спостережень, її завдання та методика проведення.
6. Хронометраж, його призначення та основні види, організація проведення хронометражних спостережень.

7. Порядок обробки даних, одержаних в процесі проведення фотографії робочого часу та хронометражних спостережень, використання технічних засобів вивчення затрат робочого часу.

Питання для обговорення

1. Які види витрат робочого часу виділяють у сучасній класифікації?
2. Яке значення має аналіз витрат робочого часу для підвищення продуктивності праці?
3. Чим відрізняється нормований робочий час від ненормованого?
4. Що включає фотографія робочого часу і які її види існують?
5. У чому полягає мета фотографії виробничого процесу?
6. Які переваги та обмеження має метод моментних спостережень?
7. У чому полягає сутність хронометражу та для яких завдань він використовується?
8. Які види хронометражних спостережень застосовуються на підприємствах?
9. Як обробляють дані, отримані під час фотографії робочого часу та хронометражу?
10. Які сучасні технічні засоби використовуються для вивчення затрат робочого часу?

Теми есе

1. Методи вивчення робочого часу як інструмент підвищення ефективності праці.
2. Різниця між нормованим та ненормованим робочим часом у сучасних умовах праці.
3. Переваги використання моментних спостережень у масовій фотографії робочого часу.
4. Роль хронометражу у вдосконаленні трудових операцій.
5. Технічні засоби та цифрові технології у вивченні витрат робочого часу.

Теми рефератів

1. Класифікація витрат робочого часу та її значення для нормування праці.
2. Методичні основи аналізу робочого часу: показники, інструменти, підходи.
3. Фотографія робочого часу: види, методики, практичне значення.
4. Хронометраж трудових процесів: види, техніка проведення, обробка результатів.
5. Масове вивчення витрат робочого часу методом моментних спостережень.

Тема 10. Методи нормування трудових процесів та способи встановлення норм праці

План

1. Необхідність комплексного обґрунтування норм праці, класифікація методів нормування праці.
2. Характеристика основних способів встановлення і обґрунтування норм праці.
3. Визначення нормованого часу за категоріями витрат: оперативного часу; часу обслуговування робочого місця; часу на відпочинок та особисті потреби; підготовчо-заключного часу.

4. Нормування основного часу на механізованих процесах.
5. Нормування праці робітників-багатоверстатників.
6. Нормування слюсарних і складальних робіт.
7. Нормування праці допоміжних робітників.
8. Особливості нормування праці в період модернізації та освоєння виробництва.
9. Нормування праці службовців, фахівців і професіоналів.
10. Структура нормативів трудових затрат на підготовку виробництва.
11. Призначення та класифікація нормативів для нормування праці: режимів роботи устаткування та його обслуговування; витрат часу; чисельності персоналу; підлеглості.
12. Поділ нормативів за сферою застосування: міжгалузеві; галузеві; місцеві; державні.
13. Поділ нормативів за ступенем диференціації: укрупнені; елементні; мікроелементні.
14. Порядок та методи встановлення нормативів.
15. Загальна характеристика норм затрат праці, їх класифікація.
16. Чинники, що впливають на структуру і показники норм затрат праці, вимоги, якими слід керуватися при їх встановленні.
17. Вплив нормування праці на техніко-економічні показники розвитку підприємства.

Питання для обговорення

1. Чому сучасні підприємства потребують комплексного обґрунтування норм праці?
2. Які основні групи методів нормування праці існують та в чому їх відмінність?
3. Які способи встановлення норм праці застосовують найчастіше та в яких випадках?
4. Як визначають нормований час за категоріями витрат (оперативний, обслуговування, відпочинок, підготовчо-заключний)?
5. У чому специфіка нормування основного часу на механізованих процесах?
6. Які особливості притаманні нормуванню праці багатоверстатників?
7. Як нормуються слюсарні та складальні роботи і чому вони вимагають особливої деталізації?
8. У чому полягає специфіка нормування праці службовців та фахівців?
9. Які види нормативів витрат праці застосовуються на підприємствах та як вони класифікуються?
10. Яким чином нормування праці впливає на техніко-економічні показники підприємства?

Теми есе

1. Комплексне нормування праці як інструмент підвищення ефективності управління підприємством.
2. Порівняльний аналіз укрупнених, елементних та мікроелементних нормативів.
3. Особливості нормування праці службовців та професіоналів у цифровій економіці.
4. Роль нормування праці під час технічної модернізації та освоєння нових

виробництв.

5. Співвідношення норм праці та продуктивності: економічний та соціальний аспект.

Теми рефератів

1. Класифікація методів нормування праці та сфери їх застосування.
2. Нормативи трудових затрат: структура, види та методи встановлення.
3. Нормування праці в механізованих, слюсарних і складальних процесах: порівняльний аналіз.
4. Особливості нормування праці службовців, фахівців і професіоналів.
5. Вплив системи нормування праці на техніко-економічні показники підприємства.

Тема 11. Організація нормування праці на підприємстві; порядок упровадження і перегляду норм праці

План

1. Організація служби нормування праці та її основні завдання.
2. Аналіз стану нормування праці та використання його результатів у процесі розробки стратегії розвитку суб'єктів господарювання.
3. Порядок упровадження і перегляду норм праці на підприємстві.
4. Облік виконання норм праці.
5. Методи заохочення працівників щодо зменшення трудомісткості виробництва продукції (надання послуг) та роботи за науково обґрунтованими прогресивними нормами.

Питання для обговорення

1. Які функції та структура служби нормування праці на підприємстві?
2. Які основні завдання виконує служба нормування?
3. Чому аналіз стану нормування праці є важливим елементом управління підприємством?
4. Які методи використовуються для оцінювання рівня нормування праці?
5. Як результати аналізу нормування впливають на стратегію розвитку підприємства?
6. Які етапи включає впровадження нових норм праці?
7. Які причини найчастіше вимагають перегляду норм праці?
8. Які існують системи обліку виконання норм праці?
9. Які методи заохочення працівників сприяють зменшенню трудомісткості та дотриманню прогресивних норм?
10. Яку роль відіграє HR-фахівець у впровадженні, контролі та перегляді норм праці?

Теми есе

1. Служба нормування праці як стратегічний інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства.
2. Роль аналізу стану нормування праці в управлінні розвитком підприємства.
3. Порядок упровадження та перегляду норм праці: управлінські, технічні й соціальні аспекти.
4. Методи заохочення працівників за роботу за прогресивними нормами праці.
5. Взаємозв'язок норм праці та системи мотивації персоналу.

Теми рефератів

1. Організація служби нормування праці: структура, функції та нормативно-правова база.
2. Аналіз стану нормування праці: методи, показники та практичне значення для управління.
3. Порядок встановлення, упровадження та перегляду норм праці на підприємстві.
4. Облік виконання норм праці: інструменти, моделі та проблеми застосування.
5. Методи стимулювання працівників до зниження трудомісткості та роботи за науково обґрунтованими нормами.

Тема 12. Соціальна і економічна ефективність заходів, які направлені на вдосконалення праці

План

1. Сутність категорії «продуктивність праці».
2. Економічні фактори ефективності господарської діяльності трудового колективу.
3. Показники економічної ефективності вдосконалення організації праці і їх характеристика.

Питання для обговорення

1. Що таке продуктивність праці та як її слід розуміти у сучасних умовах?
2. Які фактори впливають на продуктивність праці на рівні підприємства?
3. У чому полягає взаємозв'язок між продуктивністю праці та ефективністю господарської діяльності?
4. Чому соціальні фактори (мотивація, умови праці, корпоративна культура) впливають на економічні результати?
5. Які показники використовують для оцінювання соціальної ефективності удосконалення праці?
6. Які основні показники економічної ефективності організаційно-технічних заходів?
7. Як визначають економічний ефект від упровадження нових форм організації праці?
8. Як HR-служба може впливати на підвищення соціальної ефективності в колективі?
9. Які методи можна використати для оцінювання результатів удосконалення праці?
10. Як результати підвищення ефективності праці впливають на стратегію розвитку підприємства?

Теми есе

1. Продуктивність праці як ключовий показник конкурентоспроможності підприємства.
2. Соціальні аспекти підвищення ефективності праці: мотивація, умови, корпоративна культура.
3. Роль HR-фахівця у забезпеченні економічної ефективності організації праці.
4. Показники результативності організаційно-технічних заходів: сучасні підходи.

5. Вплив удосконалення організації праці на сталий розвиток підприємства.

Теми рефератів

1. Сутність продуктивності праці та її значення в економічному розвитку організації.

2. Фактори економічної ефективності діяльності трудового колективу.

3. Показники економічної ефективності заходів щодо вдосконалення організації праці.

4. Соціальна ефективність заходів з удосконалення праці: підходи та індикатори.

5. Методи оцінювання економічного ефекту організаційних змін.

Тема 13. Комплексне проектування організації праці і впровадження організаційних нововведень

План

1. Системний підхід до організації праці працівників на підприємстві вимоги щодо основних напрямків організації праці на стадії проектування підприємства.

2. Вимоги щодо основних напрямів організації праці при реконструкції діючих підприємств.

Питання для обговорення

1. Що означає системний підхід до організації праці на підприємстві?

2. Які елементи праці необхідно враховувати під час проектування підприємства?

3. Чому організація праці повинна входити до загальної системи проектування виробництва?

4. Які вимоги висуваються до організації праці на стадії проектування нового підприємства?

5. Які фактори необхідно враховувати при визначенні трудомісткості майбутніх виробничих процесів?

6. Як зміни технологій впливають на проектування системи праці?

7. У чому полягають особливості організації праці під час реконструкції діючих підприємств?

8. Які організаційні нововведення найчастіше впроваджують під час реконструкції?

9. Які ризики виникають при зміні організації праці у діючому виробництві?

10. Яку роль відіграє HR-фахівець у проектуванні та впровадженні нових систем праці?

Теми есе

1. Системний підхід як основа ефективного проектування організації праці на підприємстві.

2. Організація праці на нових підприємствах: виклики та стратегічні завдання.

3. Реконструкція діючих підприємств: організаційні нововведення та їх вплив на персонал.

4. Роль HR-служби у проектуванні організаційно-технічних змін.

5. Інновації в організації праці як передумова розвитку сучасного підприємства.

Теми рефератів

1. Вимоги до організації праці на стадії проектування нових підприємств.
2. Системний підхід до організації праці: сутність, принципи та прикладні аспекти.
3. Організаційні нововведення при реконструкції підприємств: класифікація, приклади, ефект.
4. Особливості проектування трудових процесів у період технічного переоснащення.
5. Вплив організаційних змін на ефективність діяльності трудового колективу.

Тема 14. Аналіз якості організації праці на виробництві

План

1. Категорія «якість праці».
2. Категорія «якість організації праці».
3. Категорія «якість життя».
4. Коефіцієнти рівня організації праці.
5. Критерії оцінки якості життя і його організації.

Питання для обговорення

1. Що означає категорія «якість праці» та які її основні складові?
2. Як визначити «якість організації праці» і чим вона відрізняється від якості праці?
3. Що таке «якість життя» та які фактори її формують?
4. Як організація праці впливає на якість праці та якість життя працівників?
5. Які основні методи оцінювання якості праці застосовуються на підприємствах?
6. Що таке коефіцієнти рівня організації праці і для чого вони використовуються?
7. Які фактори роблять систему організації праці ефективною або неефективною?
8. Які критерії оцінки якості життя застосовуються у соціально-економічних дослідженнях?
9. Як HR-служба може впливати на підвищення якості праці?
10. Яким чином якість життя працівників впливає на продуктивність і розвиток підприємства?

Теми есе

1. Якість праці як показник професійного розвитку та конкурентоспроможності підприємства.
2. Взаємозв'язок між якістю організації праці та якістю життя працівників.
3. Коефіцієнти рівня організації праці: значення, переваги та обмеження.
4. Соціально-економічні критерії оцінки якості життя у сучасних умовах.
5. Роль HR-фахівця в підвищенні якості організації праці на виробництві.

Теми рефератів

1. Категорія «якість праці»: підходи, зміст, практичне використання.
2. Якість організації праці: сутність, складові та індикатори оцінювання.
3. Якість життя: визначення, критерії та методики оцінки.
4. Коефіцієнти рівня організації праці та їх застосування в аналізі ефективності підприємства.
5. Соціально-економічні фактори підвищення якості організації праці.

Тема 15. Ефективність діяльності організації: економічні та соціальні аспекти

План

1. Поняття ефективності діяльності організації.
2. Чинники ефективності організації.
3. Критерії організаційної ефективності та види ефектів.
4. Оцінювання ефективності діяльності організації.
5. Оцінювання ефективності організаційних систем.

Питання для обговорення

1. Що означає поняття «ефективність діяльності організації»?
2. Які відмінності між економічною та соціальною ефективністю підприємства?
3. Які основні чинники впливають на ефективність організації?
4. Яку роль відіграють організаційні структури та кадрова політика у формуванні ефективності?
5. Які критерії використовуються для оцінки економічної ефективності?
6. Які види організаційних ефектів виділяють у теорії менеджменту?
7. Як виміряти соціальну ефективність діяльності організації?
8. Які методи оцінювання ефективності діяльності підприємства є найпоширенішими?
9. У чому полягає сутність оцінювання ефективності організаційних систем?
10. Як HR-фахівці можуть впливати на економічну та соціальну ефективність організації?

Теми есе

1. Економічна та соціальна ефективність підприємства: взаємозв'язок і відмінності.
2. Чинники ефективності організації в умовах сучасних викликів.
3. Організаційні системи та їх вплив на ефективність функціонування підприємства.
4. Роль HR-практик у підвищенні ефективності організації.
5. Критерії організаційної ефективності: сучасні тенденції.

Теми рефератів

1. Поняття ефективності діяльності організації та її складові.
2. Чинники економічної та соціальної ефективності підприємства.
3. Критерії оцінювання організаційної ефективності: моделі та підходи.
4. Методи оцінювання ефективності діяльності організації.
5. Оцінювання ефективності організаційних систем: показники, інструменти, перспективи.

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Сутність організації праці та її роль у забезпеченні ефективності виробництва.
2. Мета та основні завдання дисципліни «Організація праці».
3. Зв'язок організації праці з іншими економічними дисциплінами.
4. Економічні закони, що впливають на організацію праці.
5. Структурні елементи організації праці.
6. Фактори, що формують систему організації праці.
7. Форми організації праці та їх характеристика.
8. Поняття поділу праці та його види.
9. Кооперація праці та її значення для виробництва.
10. Закономірності поділу трудових функцій між працівниками.
11. Сутність трудового процесу та його структура.
12. Поняття технологічної операції, трудових дій і рухів.
13. Напрями раціоналізації трудових процесів.
14. Взаємозв'язок трудового процесу з технологічним розвитком підприємства.
15. Поняття умов праці та фактори їх формування.
16. Державна політика охорони праці та її принципи.
17. Види режимів праці та відпочинку.
18. Поняття трудової дисципліни та чинники її дотримання.
19. Поняття робочого місця та його класифікація.
20. Основні вимоги до організації робочого місця.
21. Види обслуговування робочих місць.
22. Атестація та раціоналізація робочих місць.
23. Система професійного відбору працівників.
24. Основні форми підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.
25. Особливості виробничого навчання та адаптації персоналу.
26. Взаємозв'язок організації та нормування праці.
27. Об'єкти нормування праці та їх характеристика.
28. Основні принципи нормування праці.
29. Поняття нормованого робочого часу та його структура.
30. Класифікація витрат робочого часу.
31. Фотографія робочого часу: мета, види та методика.
32. Метод моментних спостережень: суть і сфери застосування.
33. Хронометраж: призначення та основні види.
34. Методи та способи встановлення норм праці.
35. Нормування праці на механізованих процесах.
36. Нормування праці службовців і фахівців.
37. Класифікація нормативів праці та їх застосування.
38. Завдання служби нормування праці.
39. Порядок упровадження та перегляду норм праці.
40. Облік виконання норм праці.
41. Методи стимулювання працівників до зниження трудомісткості.
42. Поняття економічної та соціальної ефективності.
43. Чинники ефективності діяльності організації.
44. Види організаційних ефектів.

45. Методи оцінювання ефективності організації.
46. Системний підхід до проектування організації праці.
47. Вимоги до організації праці при проектуванні нових підприємств.
48. Організаційні нововведення під час реконструкції підприємств.
49. Поняття якості праці та якості організації праці.
50. Коефіцієнти рівня організації праці та критерії оцінки якості життя.

6. ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Аналіз системи організації праці на конкретному підприємстві та визначення напрямів її вдосконалення.
2. Дослідження чинників продуктивності праці та оцінювання їх впливу на економічні результати підприємства.
3. Проектування організації праці нового виробничого або офісного підрозділу.
4. Удосконалення режимів праці та відпочинку працівників: пропозиції та розрахунки економічної ефективності.
5. Аналіз умов праці на підприємстві та розробка заходів з охорони праці.
6. Нормування праці в офісному середовищі: оцінка, методи, перспективи впровадження.
7. Фотографія робочого часу: проведення дослідження та аналіз результатів.
8. Хронометраж трудового процесу: вимірювання, інтерпретація та пропозиції щодо вдосконалення.
9. Визначення нормативної чисельності персоналу у вибраному підрозділі.
10. Дослідження впливу корпоративної культури на якість праці та ефективність організації.
11. Аналіз системи професійного відбору та адаптації персоналу на підприємстві.
12. Оцінювання ефективності заходів із покращення організації праці (економічні та соціальні показники).
13. Розробка моделі удосконалення робочого місця з урахуванням ергономічних вимог.
14. Систематизація та класифікація норм праці у вибраній галузі.
15. Дослідження видів поділу та кооперування праці на підприємстві.
16. Визначення ролі технологічного розвитку у раціоналізації трудових процесів.
17. Розробка проекту оптимізації організаційних нововведень при реконструкції підприємства.
18. Аналіз впливу трудової дисципліни на продуктивність праці колективу.
19. Дослідження якості життя працівників та розробка програми її покращення.
20. Розробка системи мотивації працівників до роботи за прогресивними нормами праці.
21. Оцінювання ефективності організаційної структури підприємства.
22. Аналіз кадрового забезпечення та побудова моделі раціонального розподілу функцій персоналу.
23. Дослідження особливостей організації праці в умовах цифровізації.
24. Оцінювання рівня організації праці за допомогою коефіцієнтів.
25. Розробка системи заходів для зниження трудомісткості виробничого процесу.
26. Аналіз соціальних ризиків та бар'єрів при впровадженні нових форм організації праці.
27. Порівняльний аналіз нормування праці у різних країнах або галузях.
28. Дослідження ефективності командної організації праці.
29. Проектування гнучкої системи організації праці для підприємства або відділу.
30. Оцінювання ефективності організаційної системи управління персоналом у взаємозв'язку з продуктивністю праці.

Приклади тестів для підсумкового контролю з дисципліни «Організація праці»

1) Організація праці – це:

а) система заходів, які забезпечують ефективний розподіл ресурсів підприємства, з метою випуску максимальної кількості продукції при мінімальних витратах;

б) система виробничих взаємозв'язків працівників із засобами виробництва та між собою, що утворює певний порядок здійснення трудового процесу;

в) система заходів, спрямованих на зростання результативності та прибутковості діяльності підприємства, що відбувається за рахунок прискорення руху оборотних грошових коштів;

г) сукупність процесів і дій по встановленню чи вдосконаленню порядку здійснення трудового процесу і пов'язаних з ним взаємозв'язків працівників між собою та із засобами виробництва;

д) система виробничих взаємозв'язків працівників із засобами виробництва

2) Для визначення сутності змісту праці вирішальне значення мають такі два аспекти:

а) техніко-організаційний та соціально-економічний;

б) соціально-економічний та інвестиційний;

в) ресурсного забезпечення та техніко-організаційний;

г) техніко-технологічний;

д) інноваційно-інвестиційний;

3) Економічні задачі організації праці полягають у:

а) економічному стимулюванні невиробничих витрат часу працівників підприємства;

б) створенні умов для відтворення робочої сили та збереження здоров'я робітників;

в) розвитку творчої ініціативи працівників;

г) забезпеченні ефективності виробництва та продуктивності праці за рахунок скорочення втрат та невиробничих витрат робочого часу;

д) скорочення втрат та невиробничих витрат робочого часу;

4) Розподіл праці на підприємстві передбачає:

а) суміщення певних видів робіт одним виконавцем або виконавцями;

б) відокремлення певних видів робіт у межах структурних підрозділів та розподілення цих робіт між виконавцями;

в) сполучення різних форм, методів та прийомів праці виконавцями робіт;

г) суміщення певних видів робіт у межах структурних підрозділів та розподілення цих робіт між виконавцями;

д) суміщення певних видів робіт у межах структурних підрозділів;

5) До видів розподілу праці на підприємстві можна віднести:

а) технологічний, поопераційний, міжособистісний, технічний;

б) функціональний, поопераційний, коопераційний;

в) функціональний, технологічний, поопераційний, кваліфікаційний;

г) кваліфікаційний,

д) міжособистісний, поопераційний.

7. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Протягом семестру здобувач може отримати max. 100 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів. По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Критерії оцінки заліку:

– «**зараховано**» – студент має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

– «**не зараховано**» – студент має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням
		дисципліни	дисципліни

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні

1. Ільїч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудова відносина: підручник / Л.М. Ільїч, О.В. Акіліна - К. : Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. 952 с
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33738/1/Akilina_L_Illich_EP_pidruch_FITU.pdf
2. Організація праці менеджера: навчально-методичний посібник для студентів для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент / Олійник Н. Ю. Кам'янець-Подільський, 2020. 142 с.
<http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5558/Oliinyk-N.Iu.-Orhanizatsiia-pratsi-menedzhera.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Bratton J., Gold J. Human Resource Management: Theory and Practice. – 6th ed. – London: Palgrave Macmillan, 2017.
4. Hodson R. The Social Organization of Work. – 5th ed. – Belmont, CA: Wadsworth / Cengage Learning, 2012.
5. Економіка праці та соціально-трудова відносина (2024, О.І. Карпіщенко) — підручник, що охоплює організацію праці, нормування, ефективність праці, ринок праці й соціально-трудова відносина.
https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0059499.pdf?utm_source=chatgpt.com
6. Економіка праці й соціально-трудова відносина (2022, В.А. Ткачук та ін.) — навчальний посібник, який включає теми організації праці, нормування, економіки праці, соціально-трудова відносина.
Tkachuk_Posibnyk_Ekonomika_pratsi.pdf

Додаткові

7. Н.М. Глевацька, Ю.Б. Чернов, Б.В. Патлаченко. Н.М. Глевацька, Ю.Б. Чернов, Б.В. Патлаченко. Цифрова трансформація організації праці в аграрному секторі України в умовах війни: виклики, можливості та стратегічні орієнтири. збірник наукових праць «Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки». № 13(46), ч.І, 2025 рік. [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/13\(46\)_I/26.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/13(46)_I/26.pdf)
8. Human Resource Management: Theory and Practice (Bratton & Gold, 2017)
https://www.opentextbooks.org.hk/system/files/export/32/32088/pdf/Human_Resource_Management_32088.pdf?utm_source=chatgpt.com.
9. Бондарчук, Л. (2021). Сутність та особливості організації праці сучасного менеджера. Економіка та суспільство, (31). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-44>.
10. Герасименко, А. В. (2023). Сучасний стан організації праці та підвищення її продуктивності для суб'єктів аграрного бізнесу. Підприємництво і торгівля, (35), 21-29. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2023-35-03>.
11. Смоквіна Г.А. Дослідження основних завдань МОП та напрямів використання закордонного досвіду у вітчизняному законодавстві / Г.А. Смоквіна, Г.І. Кімінчиджи // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2020. – № 1 (47). – С. 61-71. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No1/61.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.01.2020.8. DOI: 10.5281/zenodo.3967457

Інформаційні ресурси

12. Верховна рада України. Офіційний вебпортал парламенту України.
URL: <https://www.rada.gov.ua/> www.lawhelper.com.ua
13. Інформаційні матеріали сайту «Електронна Україна» URL:
<http://www.e-ukraine.org.ua>.
14. Інтернет-портал для управлінців. URL: www.Management.com.ua
15. Сайт наукової бібліотеки «Буковина». URL: <http://buklib.net>
16. Сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/>
17. Національна бібліотека України <http://nbuv.gov.ua>
18. Національна історична бібліотека України <http://nibu.kiev.ua>

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Організація праці»

Укладач:

Глевацька Наталія Миколаївна, к.е.н., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету